

UZASADNIENIE

Decyzją z **dnia 16.08.2023 r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z urzędu ponownie ustalił A. P. (1) wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1523,55 zł. ustalona w decyzji z dnia 27.06.2005 tj. do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1981 r. do 31.12.1990 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 124,79 %.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 124,79 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w w/w ustawie o emeryturach i rentach z FUS ($124,79 \% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 1523,55\ \text{zł}$).

Organ rentowy przyjął łącznie 17 lat, 10 miesięcy, 26 dni, okresów składkowych.

Oraz 9 miesięcy i 25 dni okresów nieskładkowych. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 59,64 %.

Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy.

W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 112019,82 złotych.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 17.02.1979 do 19.02.1979 z powodu przerwy w zatrudnieniu przed odbyciem służby wojskowej - za ten okres nie została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne.

- od 16.12.1980 do 13.01.1981 z powodu przerwy w zatrudnieniu po odbyciu służby wojskowej - za ten okres nie została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne.

/ decyzje k. 15 oraz 10 akt kapitałowych ZUS/

Decyzją z **dnia 18.08.2022 r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych po rozpatrzeniu wniosku z dnia 21.07.2023 r. przyznał A. P. (1) prawo do emerytury od 20.07.2023 r. tj od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz kwotę kapitału początkowego oraz kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę.

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 194770,63 zł

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 707171,24 zł

- kwota środków zaewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji 88800,24 zł

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 210,00 mc-y

- wyliczona kwota emerytury wynosi 4717,82 zł.

Jednocześnie zakład odmówił obliczenia emerytury z rekompensatą ponieważ na podstawie przedłożonej dokumentacji wnioskodawca udowodnił 7 lat , 1 miesiąc i 8 dni pracy w szczególnych warunkach. Do pracy w szczególnych warunkach zaliczono okresy zatrudnienia od 17.07.2000 r. do 16.08.2006 , od 20.08.2007 do 31.12.2008 z wyłączeniem okresów spowodowanych niezdolnością do pracy z powodu choroby, które wystąpiły po 14.11.1991 zgodnie z art. 32 ust. 1a pkt 1

/ decyzja k. 11 -13 akt emerytalnych ZUS/

Odwołanie od obu ww. decyzji wniósł A. P. (1) reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika domagając się ich zmiany i uwzględnienia przy wyliczeniu kapitału początkowego co za tym idzie emerytury prawa do rekompensaty nadto o zasądzenie od organu na rzecz skarżącego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazanego stanowiska, podniesiono, iż, w okresie zatrudnienia, w firmie (...) S. A, w okresie od 15.11.1978 do 31.08.1997, A. P. (1), pracując na stanowiskach pracz druku oraz farbiarz, odpowiadającego stanowisku barwiarza- co wynikało z nomenklatury przyjętej w **zakładowym układzie zbiorowym pracy, stale** i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował, w warunkach szczególnych, a, zatem, spełnia warunki prawa do rekompensaty. Odwołujący podniósł, też, iż, do pracy w szczególnych warunkach, winien zostać zaliczony wnioskodawcy okres odbywania służby wojskowej. W jego ocenie do wyliczenia kapitału początkowego wnioskodawcy niesłusznie nie zaliczono też okresu od 17.02.1979 do 19.02.1979 i od 16.12.1980 do 13.01.1981, podczas gdy A. P. (1) pozostawał wówczas w stosunku pracy co potwierdza świadectwo pracy.

/ odwołanie k 3-5 akt VIII U 1682/23, odwołanie k. 3-5 akt VIII U 1683/23/

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach podnosząc iż dokumentacja przedłożona przez wnioskodawcę nie daje podstaw do zmiany zaskarżonych decyzji w szczególności uznania, iż w spornych okresach wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

/ odpowiedź na odwołanie k. 46-47 sygn. akt VIII U 1682/23 oraz k. 46-46 v. akt VIII U 1683/23/.

Zarządzeniem z dnia 10.10.2023 r. sprawy z ww odwołań, połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/zarządzenie k. 48 akt VIII U 1683/23/

W toku procesu stanowisko stron nie uległo zmianie.

/ bezsporne/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

A. P. (1) urodził się w dniu (...). Ma podstawowe wykształcenie.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 21.07.2023 r. wnioskodawca A. P. (1) złożył wniosek o emeryturę z rekompensatą.

/ wniosek k. 1-6 akt ZUS plik dot. emerytury/

Mając na uwadze wskazany wniosek, wydano z urzędu zaskarżoną decyzję z dnia **16.08.2023 r.**, ustalającą ponownie wnioskodawcy wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r. oraz zaskarżoną decyzję z dnia **18.08.2022 r.** przyznającą ubezpieczonemu prawo do emerytury od 20.07.2023 r., którą jednocześnie odmówiono mu prawa do rekompensaty.

/ decyzje k. 15 akt kapitałowych ZUS oraz decyzja k. 11 -13 akt emerytalnych ZUS/

Wydając zaskarżone decyzje, organ **uznał za udowodniony**, przez wnioskodawcę, okres **7 lat 1 miesiąc i 8 dni pracy** w szczególnych warunkach, przypadający od 17.07.2000 do 16.08.2006 i od 20.08.2007 do 31.12.2008 z wyłączeniem okresów nieskładkowych po 14.11.1991 tj. w PPHU (...) zo.o. na stanowisku barwiarza oraz w C. (...) Sp j. na stanowisku barwiarza, na podstawie informacji zawartych w przedłożonych w świadectwach pracy.

/ bezsporne/

A. P. (1) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w zakładzie pracy (...) S.A. w okresach:

-od 15.11.1978 do 31.08. 1997 r. na stanowisku pracz druków (w okresie 14.01.1981 do 30.06.1981 oddelegowanie na stanowisko praktykant drukarza) następnie od 1.11.1992 farbiarz tkanin

Przy tym w okresie od 20.02.1979 do 15.12.1980 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Na okres od 17.02.1979 do 19.02.1979 przypadła przerwa przed odbyciem służby wojskowej i od 16.12.1980 do 13.01.1981 przerwa po odbyciu tej służby

- od 21.04.1999 r. do 30.06.1999 r. na stanowisku farbiarz tkanin

-od 19.07.1999 r. do 7.07.2000 r. na stanowisku farbiarz tkanin

/ świadectwa pracy k z 19.02.2004 k. 7 -9 oraz k. 4 akt Kapitałowych ZUS wpis w legitymacji ubezpieczeniowej k. 43-44, książeczka wojskowa k. 3 akt kapitałowych ZUS nadto dokumenty w aktach osobowych załączonych do akt pracy/

W świadectwach pracy za wskazane okresy zatrudnienia w zakresie informacji dotyczących wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie poczyniono żadnej adnotacji.

/ bezsporne świadectwa pracy k z 19.02.2004 k. 7 -9 oraz k. 4 akt Kapitałowych ZUS nadto w aktach osobowych załączonych do akt sprawy /

W świetle (...) SA **w Ł.**, zawartego w dniu 1.08.1984 r. oraz zgodnie z załącznikami 1, 6 i 6a do tego układu , określających odpowiednio wykaz stanowisk robotniczych, dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia szczególnie uciążliwych i niebezpiecznych oraz wykaz stanowisk pracy , na których występują warunki uprawniające do dodatku, pracownikom zatrudnionym na stanowiskach pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych oraz niebezpiecznych przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie zwane „dodatkiem za szkodliwość”. Przy tym, w wykazie stanowisk, na których występują warunki, uprawniające do wypłacania dodatku, wymieniono , na wykończalni, stanowisko **farbiarza tkanin i pracza druków**. Układ zbiorowy pracy (...) SA w Ł. ,w zakresie podziału stanowisk nie operował w ogóle określeniem stanowiska - barwiarz. Wymieniał wyłącznie farbiarza tkanin i farbiarza - przyuczenie.

/ (...) SA w Ł. z załącznikami k. 10-42/

Wnioskodawcy, we wskazanych okresach zatrudnienia, **wypłacano dodatek za pracę w warunkach szkodliwych**. Wnioskodawca otrzymywał też mleko, jako napój regenerujący.

/dokumenty w aktach osobowych załączonych do akt sprawy, dokumentacja płacowa k. 66-76 zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy 24.01.2024 00:25:25-00:41:24 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:02:33 -00:20:07/

Wnioskodawca, w spornym okresie, z wyjątkiem początkowego okresu zatrudnienia, na stanowisku pracza druków, cały czas wykonywał obowiązki barwiarza, zwanego w zakładzie pracy - farbiarzem. Będąc oddelegowanym do drukarni, po służbie wojskowej, wykonywał tam obowiązki pracza druków. Nie było w zakładzie, pracowników zatrudnionych, na stanowisku barwiarza. Taką pracę wykonywali pracownicy – których stanowiska nazwane były: farbiarze.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy 24.01.2024 00:25:25-00:41:24 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:02:33 -00:20:07 zeznania świadka A. P. (2) protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:20:47-00:38:09 zeznania świadka A. R. protokół z rozprawy z dni 24.01.024 00:03:06-00:24:42/

Jako pracz druków, wnioskodawca dostarczał pod maszynę towar to był poliester i poliamid, wiskoza, bawełna. Prał chemicznie materiały drukowane Pracował na maszynach o nazwie H.. Było ich 11. Każda emitowała hałas. Powstawały szkodliwe opary. Miał do czynienia z ługiem hydro -solą, chlorem, czasem kwasem solnym. Miał ubiór ochronny kalosze i odbierz wzmocnianą roboczą w tym na twarz. Najpierw tkaninę prał, z użyciem detergentów jak właśnie ług sodowy i mydło przesyłowe potem było pranie w temp 80 stopni po wypłukaniu i praniu podawano środki przygotowujące dobarwienia. Poliamid wymagał użycia kwasu octowego. Wiskoza i bawełna użycia soli.

Jako barwiarz/ farbiarz wnioskodawca obsługiwał, natomiast, dodatkowo cały proces barwienia przygotowywał tkaniny do tego procesu a potem go wykonywał. Pracował na maszynach ciśnieniowych barwiarki D. Początkowo były to farby kwasowe i barwniki reaktywne. Tu maszyny były zamknięte i para nie wydobywała się na zewnątrz ale wnioskodawca miał większy kontakt z chemikaliami. Dostarczał farby i chemikalia bezpośrednio do maszyn. Wlewał je przez dozownik. Potem, nadzorował przebieg procesu - barwienia. Farby bardzo pyliły. Odbierał tkaniny i przekazywał je na oddział przygotowawczy. Wnioskodawca miał do wykonywania czynności - strój roboczy, ochronne rękawice, kalosze gumowe. Były do dyspozycji - plastikowe osłony na twarz, ale ich, raczej, nie używano.

W hali, w której pracował, panowały wysokie temperatury, latem powyżej 35 stopni, szkodliwe opary, hałas – generowały wentylatory, ale, poza hukiem, efekty chłodzenia były niewielkie.

Praca na obu stanowiskach, była wykonywana przez wnioskodawcę, stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, na 3 zmiany. W pracy nie było żadnych przestojów. Sporadycznie wnioskodawca był oddelegowywany do pracy na stanowisku pracza druków, lecz rzadko, bo w praktyce, stanowisko to zostało zlikwidowane.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy 24.01.2024 00:25:25-00:41:24 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:02:33 -00:20:07 zeznania świadka A. P. (2) protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:20:47-00:38:09, zeznania świadka A. R. protokół z rozprawy z dni 24.01.024 00:03:06-00:24:42/

Współpracownikom, pracującym z wnioskodawcą, w analogicznych warunkach, wystawiono świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych.

/zeznania świadka A. P. (2) protokół z rozprawy z dnia 13.12.2023 00:20:47-00:38:09, zeznania świadka A. R. protokół z rozprawy z dni 24.01.024 00:03:06-00:24:42, kopia odpowiedzi na odwołanie A. R. k.97-98, kopia świadectwa pracy w warunkach szczególnych A. P. (2) k. 88/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty, zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, jak i, złożone w toku procesu, dokumenty osobowe za sporny okres zatrudnienia oraz **układ zbiorowy pracy obowiązujący w zakładzie**

pracy, w którym ubezpieczony był zatrudniony, w spornym okresie. Zeznania wnioskodawcy i świadków przesłuchanych w procesie: A. P. (2) i A. R., Sąd ocenił jako wiarygodne, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerść i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Zeznania te korespondowały ze złożonymi w sprawie dokumentami. Sąd zauważył, że choć zgromadzona w sprawie dokumentacja zwłaszcza świadectwa pracy wskazują, iż wnioskodawca przez większość spornego okresu był zatrudniony na stanowisku, nazwanym – farbiarz, de facto, co potwierdzają świadkowie i zeznania wnioskodawcy wykonywał obowiązki - barwiarza tj. pracował na stanowisku wymienionym w wykazie. Także zapisy w przedłożonym układzie zbiorowym pracy, wskazują że w Zakładzie (...) SA w Ł. nie istniało stanowisko barwiarza, Charakter pracy wnioskodawcy bezwzględnie, jednak, wskazuje, iż wykonywał on pracę, na tym właśnie stanowisku. Sąd zauważa, przy tym, że zdarzały się okresy oddelegowania wnioskodawcy do innej pracy, jednakże miały one miejsce na stanowiska na których również wykonywana była praca w warunkach szczególnych. Jednocześnie organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych, mających na celu wykazanie okoliczności przeciwnych. Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy, nie pozostawia wątpliwości, co do charakteru pracy skarżącego w spornych okresach.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z **art. 21 ust.1 ustawy** z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 164 t.j.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 26 w zw. z art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 1251) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Zgodnie z art. 15 w związku z art. 174 ust. 3 i 3b w/w ustawy do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje się przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z lat poprzedzających 01.01.1999r., albo - na wniosek ubezpieczonego - przeciętną podstawę wymiaru składki z 20 lat kalendarzowych, przypadających przed rokiem złożenia wniosku, wybranych z całego okresu ubezpieczenia.

W myśl art. 174 ust. 3b (w brzmieniu obowiązującym od 01.10.2013r.) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 174 ust. 9a staż ubezpieczeniowy i wymagany staż określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 w/w ustawy jako okresy składkowe uwzględnia się m.in. okres faktycznego ubezpieczenia oraz czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty, realizacja tego celu, polega, jednak, nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (zob. np. M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX/el. 2017; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15, LEX 2044406).

Przepisy art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,

2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze do dnia wejścia w życie ustawy tj. do 31.12.2008 r. w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1251 t.j.) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art. 32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawca ostatecznie domagał się ustalenia, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. od 15.11.1978 do 31.08. 1997 r. od 21.04.1999 r. do 30.06.1999 r. od 19.07.1999 r. do 7.07.2000 r. z uwzględnieniem służby wojskowej od 20.02.1979 do 15.12.1980 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych, pracę pracza druku i barwiarza tym samym spełnia warunki do przyznania rekompensaty. Wnioskodawca chciał też uwzględnienia do stażu przy wyliczeniu kapitału początkowego okresu od 17.02.1979 do 19.02.1979 oraz 16.12.1980 do 13.01.1981 okresy bezpośrednio przed i po służbie wojskowej.

Odnosnie pierwszego z tych żądań rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Tym samym, brak świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, lub wydanie świadectwa, które nie spełnia wymagań formalnych, nie przekreśla ustalenia, że tego rodzaju praca była wykonywana. W szczególności, ubezpieczony może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych, stosuje się, bowiem, te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. W szczególności, zastosowanie mają art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. W sprawie o świadczenia z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdzie przedmiotem ustaleń sądu ma być charakter zatrudnienia, dokonywanie ustaleń stanu faktycznego odbywa się z reguły poprzez przeprowadzenie dowodów osobowych oraz - o ile to jest możliwe - dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych. Osobowe źródła dowodowe (w tym zarówno zeznania świadków, jak i strony procesowej) muszą być skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do świadczeń. Ocena osobowych źródeł dowodowych musi być przy tym wolna od jakiegokolwiek dowolności, uwzględniając reguły logiki oraz zasady doświadczenia zawodowego./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 27 października 2016 r III AUa 41/16 LEX nr 2151525/

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach.

Wynikające z wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 u.e.r.f.u.s. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013 r. III AUa 1370/12 LEX nr 1339369).

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. (...) UK 393/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 II UK 21/10).

Pełne zatrudnienie w warunkach szczególnych pojmowane jest jako bezwzględna cecha tego zatrudnienia jako uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego. Możliwe jest przy tym łączenie w przebiegu dniówki prac o różnym charakterze polegające na wykonywaniu nie jednego, lecz kilku rodzajów prac w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie. W takim wypadku do czasu pracy w warunkach szczególnych zlicza się czas równoległe wykonywanych czynności tylko wtedy, gdy różne prace wszystkie łącznie lub każda z osobna odpowiadają pracom w szczególnych warunkach i wszystkie razem wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy./tak SA w Łodzi w wyroku z dnia z dnia 2 czerwca 2016 r., III AUa 1687/15, LEX nr 2062050/ Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest natomiast dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, Lex Nr 1455235).

W świetle treści Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) pracą w szczególnych warunkach jest wymieniona w Wykazie A Dział VII w przemyśle lekkim, poz. 4 praca przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Nadto wskazane prace i stanowisko: pracz druku oraz barwiarz wymienia załącznik nr 4 do Zarządzenie nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego w dziale VII poz 4 pkt 21 wymienia stanowisko barwiarza zaś pkt 24 pracza.

Przedkładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że zgromadzony i niepodważony przez organ rentowy materiał dowodowy w postaci zeznań wnioskodawcy zeznań świadków i zgromadzonej dokumentacji w tym osobowej jednoznacznie potwierdza charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy w okresie zatrudnienia (...) S.A.

Wskazać należy, iż wnioskodawca wskazał, że w pierwszym okresie pracy do chwili odbycia służby wojskowej wykonywał pracę pracza - pracza druku. Wówczas w pełnym wymiarze czasu pracy miał zajmować się praniem chemicznym materiałów drukowanych Tkaninę prał z użyciem detergentów takich jak ług sodowy i mydło przesyłowe, hydro -sól, chlor, kwas octowy, kwas solny. Praca była wykonywana pełnym wymiarze czasu pracy i bez przestojów

Sąd także nie traci z pola widzenia, iż w okresie od 20.02.1979 do 15.12.1980 r. wnioskodawca odbył zasadniczą służbę wojskową. Jednak co słusznie wskazuje odwołujący sprawy także czas służby wojskowej winien zostać zaliczony wnioskodawcy do okresu pracy w warunkach szczególnych

Podkreślić należy, że czas zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu uprawniającego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Takie doliczenie jest możliwe tylko wówczas,

gdy zainteresowany podjął prace w szkodliwych warunkach w ciągu 30 dni od opuszczenia wojska. /II UK 188/18 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 29-05-2019/

Okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (t.j.Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zalicza się go więc nie tylko do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), ale również – poprzez odesłanie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych – do okresu pracy w warunkach szczególnych, od którego zależy przyznanie prawa do rekompensaty. / Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 czerwca 2022 r., III AUa 49/21/

Skoro art. 21 ust. 1 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych wprost odwołuje się do pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, to oczywistym jest, że rozważania podjęte na gruncie tej ustawy w odniesieniu do służby wojskowej znajdują odpowiednie zastosowanie do świadczeń przyznawanych w trybie przepisów pierwszej z tych ustaw. Wylacza to w tym przypadku stosowanie wyłącznie przepisu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zalicza się go więc nie tylko do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej), ale również – poprzez odesłanie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych – do okresu pracy w warunkach szczególnych, od którego zależy przyznanie prawa do rekompensaty. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 czerwca 2022 r., III AUa 40/21/

Wnioskodawca także po odbyciu służby wojskowej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych tym razem na stanowisku pracza co potwierdza świadectwo pracy. Sąd zauważa iż w istocie zgromadzone w sprawie dokumenty wskazują iż do 1.07.1981 r. formalnie wnioskodawca był oddelegowany na stanowisko praktykant drukarza niemniej jednak co wynika z jego zeznań i zeznań świadków w praktyce także na drukarni wykonywał obowiązki pracza. Brak więc podstaw by okres ten kwalifikować inaczej jak prace w szczególnych warunkach.

Nie ma natomiast podstaw by jak chce tego odwołujący by uwzględnić do stażu przy wyliczeniu kapitału początkowego czy do pracy w szczególnych warunkach okres od 17.02.1979 do 19.02.1979 oraz 16.12.1980 do 13.01.1981 tj okresy bezpośrednio przed i po służbie wojskowej. Okres przerwy pomiędzy zwolnieniem z pracy do odbycia służby wojskowej oraz zwolnieniem ze służby wojskowej a podjęciem pracy u pracodawcy, u którego pracownik był zatrudniony w dniu powołania do tej służby nie jest bowiem ani okresem składkowym, ani nieskładkowym (vide treść art. 6 i 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) i w związku z tym nie podlega uwzględnieniu przy ustalaniu uprawnień do świadczeń wynikających z w/w ustawy. Powyższe stanowisko ZUS znalazło także potwierdzenie w wyroku SA z dnia 20.10.2005r. (sygn. akt III AUa 1336/04) czy wyroku SA w Szczecinie z dnia 18.12.2014r. (sygn. akt III AUa 311/14), a także wyrok SA w Lublinie z 10.03.2016r. (sygn. akt III AUa 1063/15) i SA w S. z dnia 12.06.2018r. (sygn. akt III AUa 516/17). Wyroku SA w Krakowie - z dnia 19.09. 2018 r., (sygn. akt III AUa 445/18)

W ocenie Sądu niewątpliwie też okres zatrudnienia wnioskodawcy (...) S.A. na stanowisku farbiarza a de facto barwiarza winien być traktowany jako praca w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu w świetle zapisów postanowień zakładowego układu zbiorowego pracy a także zeznań wnioskodawcy i świadków, które nie zostały

zakwestionowane przez organ rentowy nie ulega wątpliwości, iż stanowisko farbiarza w (...) S.A. pomimo stosowanej w zakładzie pracy nomenklatury w rzeczywistości odpowiadało stanowisku barwiarza i pracom wykonywanym na tym stanowisku. W zakładzie nie zatrudniano barwiarzy tylko farbiarzy przy czym ci, w tym wnioskodawca zajmowali się obsługą całego procesu barwienia. Przygotowywał tkaniny do tego procesu a potem go wykonywał. Pracował na maszynach ciśnieniowych barwiarki D.. Używał do tego także farb kwasowych i barwników reaktywnych. Dostarczał farby i chemikalia bezpośrednio do maszyn. Wlewał je przez dozownik. Potem nadzorował proces barwienia. Odbierał tkaniny i przekazywał je na oddział przygotowawczy. Praca, z uwagi na kontakt z substancjami toksycznymi, odbywała się w stroju roboczym, ochronnych rękawicach, kaloszach, wymagane były gumowe lub plastikowe osłony na twarz. W hali , w której pracował, panowały wysokie temperatury, szkodliwe opary, zapylenie, hałas.

Praca w takich warunkach i w takim - charakterze, była przez, wnioskodawcę, wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy na 3 zmiany. W pracy nie było żadnych przestojów. Sporadycznie wnioskodawca był oddelegowywany do pracy na stanowisku pracza druków, to jednak jest, również, o czym wspominało, stanowiskiem wymienionym w wykazie, co za tym idzie, powyższa okoliczność nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia. Ponadto, wskazać należy, że znamienym jest, że współpracujący z wnioskodawcą świadkowie, wykonując pracę w analogiczny sposób, otrzymali świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Brak, więc, podstaw do kwestionowania takiego charakteru pracy.

Reasumując, stwierdzić należy, że, po uwzględnieniu, do okresu pracy w szczególnych warunkach, okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) S.A. od 15.11.1978 do 31.08. 1997 r. od 21.04.1999 r. do 30.06.1999 r. od 19.07.1999 r. do 7.07.2000 r. wraz z okresem służby wojskowej (wnioskodawca uzyskał prawo do emerytury powszechnej, nie, zaś, prawo do emerytury pomostowej) , **po odjęciu przerwy - okresu, poprzedzającego i następującego, po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, i okresu, już zakwalifikowanego, przez organ, jako praca** w warunkach szczególnych (okres ponad 7 lat), wnioskodawca, niewątpliwie spełnia wymóg posiadania 15-letniego okresu pracy, w takim charakterze. Tym samym, wnioskodawcy przysługuje prawo do rekompensaty. Kapitał początkowy wnioskodawcy winien uwzględniać zwiększenie - dodatek do kapitału początkowego - z tytułu prac wykonywanych w szczególnych warunkach.

W myśl art. 100 ust. 1. ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje, z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Na mocy art. 129 ust. 1 cytowanej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając na względzie powyższe, należało zmienić zaskarżone decyzje, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w sentencji wyroku.

O kosztach procesu wraz odsetkami, Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1-3 k.p.c., w zw. § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1964).